

nyeit. Érdekes egybevetni a folyóiratszám tartalmát Jöde imént említett megjegyzéseivel. Itt bár sokat olvashatunk népdalról, nyomát sem találjuk ennek „harci bevetéséről.” Talán Ádám cikke tükrözi leginkább Kodály és körének, mondhatnánk úgy is: az énekesrendnek a felfogását, miszerint az élmény – az egyszerű, tiszta, őszinte zenei élmény – a közös éneklés legszebb gyümölcse.

Zwolenszky Antal

HANGVERSENY

Kodály Zoltán Bicinia Hungarica és Tricinia ÖSSZKIADÁS

A Konferencia első napjának zárásaként hangversenyen vettünk részt a Szent Margit Gimnázium dísztermében, melyen a Mester Bicinia Hungarica és Tricinia című sorozataiból, valamint egynemű karaiból hallottunk válogatást.

Ez a koncertprogram azt a célt is szolgálta, hogy ízelítőt adjon a Bicinia és Tricinia CD-Összkiadás anyagából, melyet a MKT elnöksége kezdeményezésére a Hungaroton Classic Records készített.

A 3 CD-felvételen hét kiváló kórus és karnagy szerepel.

Kodály Zoltánné javaslatára az első CD-n az *Andor Ilona* vezette *Budapesti Kodály Zoltán Leánykar*

1970-ben megjelent bakelit lemezőnének anyaga is hallható. A példaértékű felvétel igazi zenei gyöngyszem, mérce mind az előadók, mind a hallgatók számára.

A hangverseny közreműködői

1. Marczibányi téri Kodály Iskola Gyermekkara – Budapest; vezényelték: *Őri Csilla* és *Uhereczky Eszter*
2. Aurin Leánykar és Miraculum Gyermekkar – Kecskemét; vezényelt: *Durányik László*
3. Kodály Zoltán Magyar Kórusiskola Énekkara – Budapest; vezényelt: *Sapszon Ferenc* Liszt-díjas
4. Angelica Leánykar – Budapest; vezényelt: *Gráf Zsuzsanna*, Liszt-díjas
5. Magnificat Ifjúsági Kórus – Budapest; vezényelt: *Szebellédi Valéria* Liszt díjas
– A CD-n szerepel még a Bartók Béla Leánykar – Pécs, *Kertész Attila* Liszt-díjas karnagy vezetésével.

A koncertet *dr. Ittész Mihály*, a MKT elnökének megleghangú köszöntője nyitotta meg, melyben köszönetét fejezte ki a CD-k megjelenését támogató Emberi Erőforrások Minisztériumának és a Nemzeti Kulturális Alapnak, valamint a koncert megvalósítását segítő „Budapest Bank Budapestért” Alapítványnak és a Magyar Művészeti Akadémiának, valamint az előadóknak.

Ezt követően *Karai József*: Kodály szavai című kánonját énekelte az összkar *Kertész Attila* mesteri irányításával. A sok remek karnagy munkáját dicsérető minőségi éneklés izzásig hevítette a termet és fokozta az egyes produkciók előtti várakozást. És valóban: az együttesek szebbnél szebb válogatással és interpretációval örvendeztették meg a hallgatóságot.

A kórusok programjának első részében a Bicinia Hungarica négy füzeteiből hangzottak el összeállítások, akár azonos kötetből, akár többől is válogatva. A 180 kis darabot tartalmazó sorozat (1937–42) a Mester zenei mikrokozmoszát adja ajándékba a zenét tanuló fiatalságnak, a legkényesebbtől a közepes nehézségű kétszólamúsáig.

Zenei alapanyagként többféle forrásból merít Kodály feldolgozásaiban. Saját dallamain kívül találunk köztük népdalt (magyar, finn, mari), valamint vallásos és történelmi énekeket is. A darabokhoz sokszor választ szöveget a népköltészetből, vagy a régmúlt idők jeles alakjainak: Bornemissza Péter, Balassi Bálint, M. Tótfalusi Kis Miklós, Versegly Ferenc, Kisfaludy Sándor, Lévy József – munkáiból.

A szövegtelen biciniumok számos darabjához *Weöres Sándor* írt költeményeket Kodály Zoltán felkérésére, de van köztük néhány *Gazdag Erzi*, *Jankovich Ferenc*, *Raics István* szövegeivel is.

A hangversenyen a szövegtelen biciniumokat szolmizálva énekeltek az együttesek, a szvit-szerűen felépített csokrok karakterben, tempóban, hangnemileg jól illeszkedtek egymáshoz (pl. Miraculum-Aurin, Kórusiskola válogatásai az I. kötetből).

A magyar népdalfeldolgozások szép példáit hallottuk az Angelica Leánykar előadásában (válogatás a II. kötetből, 72. Röpülj páva, 65. Azt hallottam, 77. Mért jöttetek vidékiek?).

A népi szöveg, saját dallammal kategóriába sorolható a Miraculum Gyermekkar öt tételes kezdő blokkjából 4 darab (válogatás az I. kötetből 15. Lisztet pénzen vettem, 20. Kiszaradt a diófa, 50. Hó, te Gyurka!, 54. A taksonyi legények). A tételek hangulatos, karakteres előadása a gondos előkészítő munkán kívül *Durányik László* egzakt és kifejező zenei irányításának eredményeként jött létre.

A kórusok közül három énekelt *katonadalokból* összeállított csokrot (Aurin, Kórusiskola, Magnificat), melyek népdalok, illetve népi szövegekre írt dallamok feldolgozásait tartalmazták. Számomra a Magnificat Kórus nyitó dallamai jelentettek nagy élményt, melyben a ritmikus, szövegszerű és karakteresen megformált darabok váltották egymást. (Válogatás a II. kötetből: 71. Ha felülök, 70. Nem messze van, 58. Hej, önkéntesen).

A finnek népeposzának, a Kalevalának énekeiből négyet dolgozott fel Kodály Zoltán biciniumaiban (II. 61., IV. 121., 122., 179.) Vikár Béla fordításával. A Marczibányi téri Kodály Iskola énekesei a 45. Vejnemöjnen fohásza – Tőlem semmi ki nem telne kezdetű éneket adták elő, szépen formált, tiszta énekléssel és ihletett hangvétellel. Vezényelt: *Uherezky Eszter*.

A IV. kötet *mari (cseremis) népdalfeldolgozásaiból* minden együttes énekelt 2 vagy 3 darabot. Talán ezek a tételek voltak egyöntetűen a legszínesebbek, kifejezés, érzelmi töltés és formálás tekintetében. A több versszakban elbeszélte történetek, a tartalmi mondanivaló sokfélesége is hozzásegítette a kórusokat a változatos interpretációhoz. (A szövegek Devecseri Gábor, Jankovich Ferenc, Raics István és Weöres Sándor fordításai.)

A Marczibányi téri gyerekek előadásában két „nyulas” témájú tételt hallottunk – „a nyúl élete” és a „nyúl és kutya” címűt – mindkettőt mozgalmal tempójú, virtuóz énekléssel. Vezényelt: *Óri Csilla*. Itt szeretném kiemelni az Angelica Leánykar előadásában a IV. 148. Folyik a víz szélesen áradó frázisait és lekerekített sorvégeit, a IV. 151. Apám engem vet a jég-re drámai megformálását, valamint a IV. 152. Szabó Pista a réten párosító pregnáns szövegmondását és ritmikai játékait. A Magnificat Kórus mari blokkja ugyancsak példászerű volt: a IV. 133. Utca, utca szabad szövegmondása és íveinek megformálása, a IV. 173., 176. darabjainak játékos, vidám hangvétele is nagyon tetszett.

A vallásos énekek közül a Kórusiskola Énekkara két szép feldolgozást adott elő átélte, kifejező formálással és zengő hangzással: az egyszerű imitációs szerkesztésű Miatyánk-ot (I. 60.) és a Krisztus feltámadá kezdetű „processióra való” éneket a 17. századi Cantus Catholici gyűjtemény nyomán (III. 114.). Az autentikus fríg hangsorú dallamot imitációs szerkesztésű második szólam kíséri. A zömében egyenletes negyedekben mozgó ritmus a lépést, a járást segíti, mely a körmeneti énekek egyik jellegzetessége.

A műsor második részében a Tricinia sorozat (1954) 30 darabjából (a 15. számnak két változata van: Pitypang és Hintán) 17 csendült fel: két kórus 4-4 tételt, három pedig 3-3-at szólaltatott meg.

A sorozatról általában elmondhatjuk, hogy megtalálható benne a reneszánsz stílusra emlékeztető imitációs technika éppúgy, mint a barokk témakezelés és ellenpont használata. A tételekben a polifon és homofon szerkesztés egyaránt felfedezhető, mely harmóniáival és merész hangnemváltásokkal társulva a késői romantika hangzásvilágát idézi, olykor impresszionista színhatásokkal is gazdagítva.

A szövegeket *Kistétényi Melinda* írta a darabokhoz, a zene jellege, hangulata és kompozíciós ötletei alapján. A szöveggel ellátott sorozat a koncertpódiumon is előadhatóvá vált. A CD-n a Szabó Miklós által gyakorlatban is bevált ciklusok szerepelnek, melyet a Győri Leánykar részére állított össze.

A koncertelőadáson 17 szám hangzott el, a legszebbek közül cím szerint, a karvezetőt is megnevezve kiemelek néhányat:

9. Veronai Táj – *Óri Csilla*, 24. Pálmák alján – *Uherezky Eszter*,
2. Zergék – *Durányik László*, 7. Téli mese – *Sapszon Ferenc*,
26. Búcsú – *Gráf Zsuzsanna*, 4. Derűs táj – *Szabellédi Valéria*.

Az egyes programok zárásaként Kodály Zoltán egyneműkaraiból válogattak a karnagyok. Ezek közül az alábbi művek előadásához fűznék néhány megjegyzést:

1. *Csalfa sugár* – Marczibányi téri Kodály Iskola Gyermekkara, vezényelt *Uherezky Eszter*
– Egységes, szép hangzás, érzékeny hangvétel és formálás jellemezte éneküket.
2. *Karácsonyi pásztoránc* – Marczibányi téri Kodály Iskola Gyermekkara, vezényelt *Óri Csilla*.
– A történetet elmesélő pásztorok lelkes énekét és a táncot szimbolizáló „hipp-hopp” refrén karakteres, ritmikus megformálását hallottuk.
– A fényes, felhangokban dúsz éneklés és a csatlakozó furulya hangzása kicsit „szétszólt” ugyan az akusztikai körülmények miatt, de nem volt zavaró.
3. *Isten kovácsa* – Aurin Leánykar és Miraculum Gyermekkar, vezényelt *Durányik László*. Előadásukat a következők jellemezték:
– Virtuóz éneklés, ritmikus, jól artikulált szövegmondás. A részek tempói gyorsnak hatottak ugyan, de úgy gondolom, hogy közel voltak Kodály tempójelzéseivel: 144 és – 176. Arányaiban jól adagolt teraszos dinamika alkalmazása, kitöltött crescendók, a visszatéréshez kiválóan irányított rallentando.
4. *Ave Maria* (1898) – Kodály Zoltán Magyar Kórusiskola Énekkara, vezényelt *Sapszon Ferenc*.
– A tételt az alábbiak szerint jellemezhetjük:

– Kiegyenlített kórushangzás, a dinamikai skála többféle fajtájának és színének anyagszerű alkalmazása (puha pianók, zengő *mf-f* hangzások).
– Kifejező „feszültség-oldás” megoldások és prozódiai kiemelések segítettek az expresszivitást.

– Szép volt a szólamok szóló állásainak hangvétele (pl. 29-36. ütem), a darab csúcspontjának mesteri felépítése arzis-tézissel és crescendóval: „Ora pro nobis, nunc et in hora mortis nostrae. Amen !”, majd a visszatérés előkészítése.

5. Kodály Zoltán női karra írt öt tételes ciklusa, a szöveg nélküli *Hegyi éjszakák*. Keletkezésük különböző évekből való: I. 1923, II-IV. 1955-56, V. 1962.

A III. tételt az Angelica Leánykar tolmácsolásában hallottuk, vezényelt Gráf Zsuzsanna. Előadásukról a következő mondható el:

– A kórus az éneklési technika igen magas szintjével rendelkezik. Homogén kórushangzás, tág ambitus, széles dinamikai skála jellemzi éneklésüket, melyet a mű formai, dramaturgiai építkezésének szolgálatába állítva, elsőrendű előadást produkáltak.

– Az egyes szakaszok csúcspontjait más-más módon építi fel a szerző I. teraszos dinamikával, II. crescendóval a subito pianohoz, III. crescendóval elért kettős csúcspont a *f*-hoz, illetve *ff*-hoz. Ezeket Gráf Zsuzsanna csodálatos intenzitással, stílusos megformálással és előrevívő lendülettel oldotta meg.

6. A 150. *genfi zsoltár* (1936) – Magnificat Ifjúsági Kórus, vezényelt Szebellédi Valéria.

Általános megjegyzések a műről és előadásáról:

– A kórus műves éneklési kultúrája, hangzása sokféle zenei tartalom és karakter művészi megformálására teszi képessé őket.

– A 3 részből álló darab arányai és dallamsorai az alábbiak szerint alakulnak:

I. 1-26.ü. 5+3 „Dicsérjétek az Urat”

II. 27-53.ü. 5+3 „Kürtben dicsérjétek őt”

III. 54-84. ü. 5+3 „Róla éneket mondjon”

– Az első részben az Úr dicséretét zengő, fényes hangzás jellemezte a kórus énekét.

– A második részben hangszerekkel és „ékes éneklésekkel” örvendtünk az Istennek (kürtszó, citera, sípszó, tárogató, orgonaszó) a dinamikai skála a *mf-ff*-ig terjed. Az együttes kitűnően alkalmazta a dinamikai váltásokat és építette fel a szakasz csúcspontját.

– A harmadik rész a finom hangú cimbalom énekével (*p*) a csengő ezüst hangú citerával dicséri az Úr szent nevét (*fp*-ban), melyet dinamikai fokozással érünk el (*f*-ig). Majd lelkesen „magasztálják, dicsérik – áldják a Teremtőt”. Sostenuto az utolsó mondat, a második „mindörökké” diminuendóval, II-IV-I plagális fordulattal zárja le a művet. A kórus és karnagya ezt a legizgalmasabb befejező szakaszt zseniálisan építette fel, követve a zene és szöveg dramaturgiai fokozását, majd oldását. Az esendő

ember imáját véltük kihallani az utolsó „MINDÖRÖKKÉ” elhangzásakor, mély állású altokkal puha pianissimóban.

A koncertet Kodály Zoltán-Berzsenyi Dániel: *A magyarokhoz* című kánonja zárta Kollár Éva lendületes, energiától feszülő irányításával, mely méltó befejezése volt e csodálatos programnak.

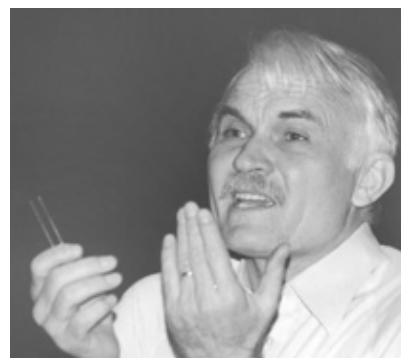
A műsorvezetés feladatát Dr. Joób Árpád látta el szakszerűen, igen szimpatikusan.

Köszönöm, hogy elolvasták a hangverseny kapcsán megfogalmazódott véleményemet, gondolataimat. A 2013. évre további jó munkát és sikerekben gazdag, boldog esztendőt kívánok.

Igó Lenke

Vass Lajos Emléknap

Vass Lajos születésének 85. halálának 20. évfordulója jegyében, ünnepi rendezvényt tartottak a Vasas Művészegyüttes Alapítvány Vass Lajos Kórusa és a Varázsének Alapítvány szervezésében, 2012. november 24-én Budapesten a Patrona Hungarie Általános Iskola és Gimnázium Dísztermében.

A délután első felében Vass Lajosra emlékező előadások és beszélgetések hangzottak el. A műsorvezető Fügedi-Bárd Judit

volt. A résztvevő beszélgető társak, Dr. Bónis Ferenc, – akinek előadása híven tükrözte Vass Lajos zenei életben betöltött szerepének autentikus összefoglalását – („Találkozás” címmel, előadását közöljük). A következőkben megszólaló Kocsár Miklós, Horváth Géza (szlovákiából), Párkai István, Tóth László, Somos Csaba, valamennyien közvetlen személyes élményeikről beszéltek. Mivel különböző kapcsolatban álltak Vass Lajossal – mint tanítvány, kolléga, zeneszerző, karmester és jó barát, – színes kép alakulhatott ki a gazdag életműből. Ám a közös vezérfonal az emlékezésben: a tisztelet, a szeretet, és a feltétlen elismerés megnyilvánulása volt. Ehhez járult Vass Lajos életéről, hangzó anyaggal megszólaló látványos CD-vetítés. Kórusának tagjai állították össze, az évtizedek során előforduló legjellegzetesebb események, élmények alapján, ezáltal is maradandó emléket állítva szeretett karnagyuknak.